

Тема уроку

О. П. Довженко. Кіноповість «Україна в огні» – твір про трагедію українського народу. Велика і славна родина Лавріна Запорожця. Жіночі образи у творі.

Мета уроку: узагальнити учнівські знання про кіноповість Олександра Довженка «Україна в огні»; удосконалювати вміння учнів аналізувати літературний твір у єдності змісту і форми за кіноповістю О. П. Довженка «Україна в огні», визначати проблеми, які порушуються у творі, характеризувати образи твору, висловлювати роздуми над долею героїв твору та долею митця; розвивати творчу уяву і аналітичне мислення, монологічну мову; виховувати почуття національної гідності, патріотизм, повагу до людини; формувати активну життєву позицію.

Тип уроку: урок формування знань, умінь та навичок.

Форма проведення уроку: урок-роздум.

Методи, прийоми і форми роботи: розповідь учителя, повідомлення учасників дослідницьких груп, літературний диктант, робота з планами-опорами, розв'язання проблемного запитання: вправа «Мікрофон».

Випереджувальне завдання. Дослідницьким групам виступити з презентаціями на теми: I група – Літературознавці- Україна в 1941р.; II група – Дослідники - Україна-2014-2016р.; III група – Актори- Приклади патріотизму з твору «Україна в огні» .

Обладнання: портрет О.П. Довженка, виставка творів письменника, комп'ютер, електронний запис супровідних мультимедійних матеріалів уроку, плани-опори уроку.

Епіграф: «Такий страшний був світ у бою. Одна людина лише могла витерпіти бій... Тут боролось безсмертя зі смертю.»

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку

Учні! Сьогодні у нас важливий урок. По-перше, ми повинні доповнити свої знання про творчість О.Довженка. По-друге, ми маємо продемонструвати, що знаємо і що вміємо. Цілком природно, що всі ми відчуваємо хвилювання. Тому налаштуємо себе на позитивний лад. А для цього візьмемось за руки і скажемо: «Ми все зможемо!» Урок проведемо у формі роздуму над долею України у вирі Другої світової війни та долею України сьогодні.

Проблемним питанням нашого уроку буде запитання: чому доля українського народу така трагічна?

Слово учителя. Війна... Неможливо підібрати такі слова, щоб передати її жахливу сутність. Війна – це завжди варварство. Війна – це найбільший сором і гріх людства. Німецькі окупанти поводитись в Україні небачено жорстоко. Вони забирали хліб, змушували людей тяжко працювати, спалювали цілі села, вивозили молодь на примусові роботи до Німеччини, непокірних розстрілювали. Це було у далекому 1941-1943 рр. Автор подає зловісний пейзаж, від якого стає моторошно (*Відео-Україна 1941р.*)

А сьогодні жорстока, нелюдська, огидна війна, що точиться на Сході знову нищить нашу Батьківщину. Так, ніби усіх тих нелюдських воїн, страждань, голодоморів, що трапилися до сьогодні на теренах нашої землі було замало; наче Україна недостатньо полита кров'ю своїх дітей...(*ВідеоУкраїна 2014-16р.*)

II Опрацювання навчального матеріалу

Тема, ідея та жанр твору

Тема кіноповісті: це художній літопис про найтрагічніший період війни, коли наші війська тимчасово змушені були покидати рідні землі, про чорні дні окупації, про багатий і славний рід Лавріна Запорожця та його участь у війні, про партизанську боротьбу.

Жанр твору – історична, гостропроблемна кіноповість, сповнена глибокого філософського змісту.

Учитель. Чи всі погоджуєтесь з такою думкою?

Учні На мою думку, більш правильно буде не тимчасово змушені були покидати рідні землі, а тимчасово змушені були відступати

Ідея кіноповісті: звеличення мужності українського народу в роки Другої світової війни, віра в майбутнє народу України.

1.Учитель. Прошу навести аргументи на підтвердження цієї думки.

.Ідея кіноповісті проходить через образ В.Кравчини.

Питання до обговорення В.Кравчини:

- Чи змінились погляди Кравчини на війну після зустрічі з Олесею? Чому?
- Які слова сказав Олесі під час прощання? Про що вони свідчать? Які моральні цінності відстоює Кравчина? Як заставив бійця змінити думку про жінку? Як він поставився до прокурора Лиманчука?
- Що допомогло йому вижити?

Наведіть паралелі мужності у війні на Донбасі

2.Учитель Силу і мужність втілив Довженко у чоловічих образах, головним чином родини Запорожців. Лаврін Запорожець не тільки носить козацьке прізвище, а величне у помислах і вчинках.

Питання до обговорення Лавріна Запорожця:

- У чому незвичайність ситуації у яких перебуває Лаврін?
- Як ставиться до початку війни?
- Якою є смерть Савки? Чия вина в цій смерть?
- Чому Лаврін наразив себе на небезпеку?

- Чи відчуває муки совісті?
- Чи був Лаврін зрадником?
- Як Запорожець рятує Христю від Лиманчука?
- Як ви ставитесь до Лавріна Запорожця?

Наведіть приклади «запорожців» у війні на Донбасі

3.Вчитель До поки будуть такі патріоти, жоден ворог нас не здолає. О.Довженко захоплюється мужністю українських жінок під час війни. У чому величність образу Олесі?

Питання до обговорення Олесі Запорожець:

- Чому Олеся вибрала Кравчину? Чи будь-кого запросила б ?
- Як ставиться до солдатів?
- Що пережила в Німеччині?
- Ваша оцінка двох епізодів зустрічі Олесі з Кравчиною

Трагізм образу Христини Хутірної

Питання до обговорення:

- Чи має право Христя осуджувати Л.Запорожця?
- Як ставиться до полонених солдат?
- На якому етапі Христя теж хибить?
- Чи можна її виправдати? (*Рольова гра - Суд*)
- Звинувачення прокурора і звинувачення Христі. Хто з них має рацію?

Жінка не має права убивати, адже природою їй призначено дарувати життя.

- Яку з цих позицій ви підтримуєте?

Страждання і тяжкі випробування української жінки ми бачимо у війні знову. (Презентація «Героїзм жінки»)

3. Вчитель: Чому серед українців були зрадники? Про це чітко сказано в діалозі фон Крауза з його сином Людвігом Краузом. (*Рольова гра*).

- Якими показав О.Довженко Ернеста і Людвіга Краузів?
- Чи справдилась теорія Краузів щодо внутрішньо-національного розколу українців?
- Ваша думка: Чому серед українців є зрадники і дезертири?
- Хіба не вони зініціювали війну на сході України?

Слово вчителя Кожен з нас повинен виховувати у собі почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю. Сьогодні, як ніколи, це є досить актуальним. Будь-яка країна розсиплеться на попіл, якщо її громадян не об'єднує прихильність до землі, на якій вони живуть .

III. Рефлексивно-оцінювальний етап.

Вправа «Мікрофон»: Яке ваша оцінка кіноповісті «Україна в огні»? Чому заборонив її Сталін?

Підбиття підсумків уроку

Слово учителя Отже, страшна і трагічна доля як кіноповісті, так і самого О. Довженка. Скільки сил і терпіння потрібно було людині, щоб вистояти, витримати систему. Адже вона працювала цілеспрямовано, виховувала собі «потрібних» людей, а тих, хто не корився робили «ворогами народу».

Мені здається, що слова О. Довженка про бій, що стали епіграфом, розкрили не тільки зміст бою на війні, де стріляли, зривали, вбивали, катували. Тут щось значно більше. Їх можна віднести до бою в душі О. Довженка і подібних до нього., де билися правдиве життя українського народу з ідеологією тогочасної держави. Це не повинно було повторитися.

Схиляємо голови перед мужнім подвигом наших земляків, наших братів-українців, вшановуємо пам'ять героїв Майдану, АТО. Віримо, що їхні серця

освітять темряву війни і зупинять її руйнівну силу.

Пам'ятаймо тих, хто захищає наш мир і спокій на землі. Пам'ятаймо, що від кожного з нас залежить доля нашої держави,

Домашнє завдання

Написати твір-мініатюру на тему: «Чи легко бути людиною у світі жорстокості?»